

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λόγος θρόνους ημα
δαίτη πώς δε φοβάται την
λήθη—ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους ου-
οίκους της κανόνες.
ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ζ' *

ΑΘΗΝΑ, ΚΥΡΙΑΚΗ 25 ΤΟΥ ΓΕΝΝΑΡΙΟΥ 1909

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΗΣ ΠΡ. 2

* ΑΡΙΘΜΟΣ 328

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ. Η κούλια τάκροπόταμου (συνέχεια).
Γ. ΑΒΑΖΟΣ. Ο Δεκάλογος—'Από στραβού διαβόλου.
ΣΤΑΧΤΟΠΟΥΤΑ. Τὰ φῶτα.
Γ. ΠΟΥΛΗΜΕΝΟΣ. Τί είναι κοινωνισμός.
Γ. Ν. ΚΟΝΤΟΣΤΑΝΟΣ. Στό φῶς τῆς Ἑλλάδας.
ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ. Τὰ ναυτικά μας χάλια.
ΦΩΤΟΣ ΠΥΦΥΛΛΗΣ. Ἀποκριάτικες τρέλλες.
Κ** Ἀπό τόν ἔξω κόσμον—Ἡ Τέχνη καί ἡ Ἐπιστήμη.
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Γ. Περικαλίτης, Εὐγ. Ζήνων, Ν. Σαν-
τοριναίος, Θ. Κατραπάνης.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΤΑ ΝΑΥΤΙΚΑ ΜΑΣ ΧΑΛΙΑ

Τώρα τελευταίη κάμποσος θόρυβος έγινε στον Τύπο και στη Βουλή για τὰ χάλια του πολεμικοῦ μας Ναυτικοῦ, καί συστήθηκε μάλιστα καί μεγάλη Κοινοβουλευτική Ἐπιτροπή για νά ζετιάσῃ τὰ πράματα καί φέρῃ τήν ἀπαιτούμενη διορθωσὴν (!). Κ' ἔτσι ὁ κοσμάκης, πού μόνο αὐτός δουλεύει για νά πληρώσῃ τὰ ἔξοδα τῶν ξησασμάτων καί τῶν διορθωμάτων αὐτῶν, ἤσυχασε νομίζοντας πῶς ὅλα θά πᾶνε καλά.

Τὸ πῶς ὅμως δέν μποροῦνε νά πᾶνε καλά, καί τὸ γιατί, ἔρχεται νά μᾶς τὸ πῆ ἕνα σπουδαιοτάτο ἀληθινὰ ἄρθρο, πού δημοσιεύτηκε στὸ «Μέλλον» τῆς περασμένης Κυριακῆς. Περίληψή του δίνουμε στοὺς ἀναγνώστες μας.

Ὁ συντάχτης τοῦ ἀρθροῦ δὲ μιλάει μὲ φωνές μὰ μὲ νοῦμερα, δὲ χτυπᾷ στον ἀέρα μὰ στό ψαχνό, καί ἀποδείχνει θεοφάνερα πῶς ὅ,τι γίνεται σήμερα στὸ Ναυτικό μας εἶναι μιὰ ἀδιαφορία στὸ χρῆμα τοῦ λαοῦ, τὴσῃς ἀσυνειδησίας καί φρίκης πού γεννάει τὴν ἀγανάκτηση.

Ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1909 ζητάει για τὸ Ναυτικό μας προσωπικὸ ἀπὸ 4928 ἀνθρώπους, ἐκεῖ πού ἔφτανε τὸ τέταρτο, για τὰ τρία θωρακωτὰ καί τὰ ὀγτώ ἀντιτορπιλικὰ μας—γιατί ἄλλα μάχιμα καράβια δέν ἔχουμε,—καὶ αὐτὸ τὸ τέταρτο μάλιστα νά καταντᾷ καί λούσο, σὰ συγκρίνει κανεὶς τὸ προσωπικὸ τῶν ἄλλων κρατῶν τῆς Ἑυρώπης. Ἡ ἀναλογία εἶναι τούτη: Σὲ κάθε 1000 τόνους ζετοπισματος ἀναλογοῦνε μάχιμοι ἀξιοματικοὶ στήν Ἀγγλία 1.6, στή Γαλλία 2.2, στή Γερμανία 2.7, στή Ἰταλία 3.3, στή Γαπωνία 3.4, στή Σουηδία 3.0, στή Δανία 3.0 καί στήν Ἑλλάδα 12.8 (!) Κ' ἐνῶ μὲ τὸν προϋπολογισμὸ τοῦ 1893, πού τότε εἶχαμ πῶς πολὺ ναυτικό,—γιατί καί πολλὰ καράβια τωρινὰ, ἀχρηστὰ, εἴτανε τότες ἀξιόμαχα καί τὰ θωρακωτὰ

μας καινούρια—χρειαζοῦμαστε για ἔξοδα 5.034.254 δραχμές, σήμερα θέλουμε ἐνῶς ἑκατομμύρια! Πῶς πάει τὸ περίσῃμα; Στὰ γαλιόνια καί στὰ σπυθιά πού βλέπεις, κακόμοιρο κοσμάκη, στίς παράτες καί στίς πίσσμες κηδεῖες, χωρίς νά ξέρῃς πῶς εἶς τὰ πλεονεῖς.

Τὸ σκολεῖο τῶν Δοκίμων ξεφουρνίζει κάθε χρόνο ἀξιοματικούς ὅλα τὰ μοσκαναθεμμένα παιδιὰ τῆς πλουτοκρατίας μας, ξεδεύοντας για τὸ κάθε ἕνα 10 χιλιάδες δραχμές. (Κατὰ τὸν προϋπολογισμὸ, τὸ σκολεῖο κοστίζει 220,000 δραχμές τὸ χρόνο για 23 δόκιμους). Καί τὸ Ὑπουργεῖο στέλνει στήν Ἑυρώπη κάθε χρόνο κάμποσους ἀξιοματικούς για νά τελειοποιηθοῦνε (!) δίνοντάς τους καθημερινὸ χαρτζηλικὶ 25 καί 30 φράγκα τῆ μέρα, καί μὲ τὴν ευκαιρία τῆ: παραλαβῆς τῶν ἀντιτορπιλικῶν πλῆθος ἀξιοματικοὶ μὲ μέσα σταλθήκανε στήν Ἑυρώπη μὲ 30 φράγκα τῆ μέρα ἐπίδομα καί πλουτίσανε (!)

Καί λέει ὁ συντάχτης τοῦ «Μέλλοντος»: Ἄ μίση στή Βουλή εἴτανε ἔστω καί ἕνας φιλότιμος βουλευτῆς ἀπ' αὐτοὺς πού ἀποτελοῦνε τὴν κοινοβουλευτικὴ ἐπιτροπή καί ἤθελε νά ζετιάσῃ τί ἔγινε μὲ τὰ γυμνάσια στυρῶν στὸ 1907, πού δοκιμάστηκαν τὰ πυρολαχικά μας, θά ἔρχονταν στὸ φῶς τερατώδη κατωθώματα πού φέρουν τὰ δάκρια στὰ μάτια.

Μὰ ἀπὸ βουλευτάδες τίποτα δέν πρέπει νά περιμένουμε. Αὐτοὶ τώρα μὲ τὴν κοινοβουλευτικὴ ἐπιτροπή κοιτάζουν πῶς νά μπαλώσουν τὰ πράματα καί νά δικαιολογήσουν καινούριες θέσες καί για ἄλλους ἀξιοματικούς, μαστορεύοντας ἀποβατικά ἀγῆματα, πράμα δηλαδή πού κανένα σημερινὸ κράτος δέν ἔχει στὸ στόλο του, γιατί ἀποδείχτηκε ἀχρηστο στίς πολεμικὲς ἐπιχειρήσεις καί πολυέξοδα.

Ἄν οἱ βουλευτάδες μας μπορούσαν νά μὴν εἶναι ὄργανα τῶν συμφερόντων τῆς τάξης τους, θά ἔλεγαν ἀμέσως τὴν ἀλήθεια, καί ἀπ' αὐτὴ θά φανερόταν πῶς μὲ χωρίς πεντάρια περισσότερη μὰ μονάχα μὲ ὅ,τι ξεδεύεται σήμερα, θά φτιάναμε καινούρια καράβια ἀξίας 75 ἑκατομμυρίων καί μὲ τόκο χρεωλυτικὸ θά πληρώνονταν σὲ 25 χρόνις, ὅσο δηλαδή ζοῦνε καί τὰ καράβια.

Ποῖός ὅμως νά τὰ κάμῃ αὐτὰ;

Ὁ Θεοτόκης, ὁ Ράλλης, ἢ ὁ λαός;

Ὁ Λαός κοιμάται καί αὐτὸς φταίει.

Δὲ φταῖνε οἱ κυβερνήτες μας. Αὐτοὶ ἀντιπροσωπεύουν τὴν τάξην τῶν πλουσίων καί νοικοκυρῶν πού ἔχει στὰ χέρια τῆς τῆς ἐξουσίας. Αὐτὴ συγκινεῖται ὅταν ὁ τωρινὸς ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν θέλει νά φορολογήσῃ μὲ μισὸ ἑκατομμύριο τίς χρηματικὲς καταθέσεις στίς Τράπεζες, δὲ φωνάζει ὅμως

ὅτι ξεδεύονται 11 1/2 ἑκατομμύρια στὸ Ναυτικό χωρίς κανένα σκοπὸ, καί 130 ἑκατομμύρια τὸ χρόνο στὸ Κράτος για νά μὴν ἔχουμε στρατὸ, δικαιοσύνη, ἐκπαίδεψη, διοίκηση καί ἀσφάλεια ζωῆς...

Για τὸ ἄρθρο αὐτὸ δὲ μιλήσανε οἱ φημερίδες μας. Μὰ θέλαμε νά ξέρουμε τί ἀντιπροσωπεύουν καί δαῦτες;..

ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ

ΠΟΛΗ—ΑΘΗΝΑ

ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

Κ. Παλαιολόγος:

Μὴ μοῦ ταράζετε τὸ κούφιο μου στήθος!

Μὴ ρήχνετε βάρος! Ἄκουτε τρίζει

ὄσον τὸ παλιόσπιτο τὰραχασμένον

πὸν τὸν καινούριον τὸ φίλον τὸν βλέπει ξένον.

Μίση στὰ μαῦρα ντύθημε ὄσον κακογερασμένη—

ἀχτήναση καὶ ἀνάλλαξη καὶ βαριανοσιενάξει,

γυρῶ κοιτάζει τὰ βοννὰ τὰ μαῦρα τὰ πελάγη.

Τῆς κυματοῦσας τὰ νερά, σ' ἀνασιενάγματά της,

φεύγουν, κυλοῦν πονετικά καὶ ἀπλώνονται καὶ πάνε.

—Τί κάνεις ἐτσι, κοπελιά, γιατί μαλλοτραβίσεις;

Μὴ νῆναι για τὸν ἄντρα σου, μὴ νᾶν' για τὸν καλὸ σου;

—Ὀυδὲ 'ναι για τὸν ἄντρα μου, μὴδὲ για τὸν καλὸ μου μόν' εἶναι για τ' ἀδέρφια μου πού τᾶχουν σκλαβωμένα.

—Ἐδῶ στήν ἀγκία τοῦ γαλοῦ πού στέμναι μονάχη

για πὲς μου ποιόνα καρτερὰς καὶ ποιόνα ἀπαντήχεις;

—Τὴν ἀδερφή μου τὴ μικρὴ τὴ μικροπαντρεμένη

πῆρ' ἄμυαλα πεθερικὰ μὰ καὶ ἀκαμάτην ἄντρα.

Πόλη, 1908.

Θ. ΚΑΤΡΑΠΑΝΗΣ

ΤΑ ΦΩΤΑ

Παρίσι, 6/19 τοῦ Γενναρίου 909.

— Ἐφέρετε, κορίτσι, αὔριο εἶναι τῶν Φώτων καί δὲ ράβουνε.

— Μπά, ἀλήθεια; καλὰ πού μᾶς τὸ εἶπες! μὰ, μητερίτσα μου, πῶς τὸ ξέρεις ἐσύ πῶς εἶναι τῶν Φώτων αὔριο; Εἶναι καλαντάρι λοιπὸν τὸ κεφαλάκι σου;

— Καί πῶς νά μὴ τὸ ξέρω! δὲν ἔχει αὔριο ἐξὴ ὁ μῆνας; δὲν ξέρετε πῶς στίς ἐξὴ τοῦ Γενναρίου εἶναι τῶν Φώτων; μὰ τί ξέρετε λοιπὸν!

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι, δὲν ξέρομε μεγάλα πράματα ἀπ' αὐτὰ, ζώντας μακρὰ ἀπ' τὸν τόπον, μὲ ἄλλες ἡμερομηνίες καί μὲ ἄλλα συνήθεια. Πέφτομε λοιπὸν ἀπ' τὰ σύννεφα καθε πού ἡ μαννούλα μᾶς λέει ἀξέρετε, αὔριο εἶναι τοῦ ἄη Στυριδίου, τοῦ ἄη Δημήτρη, τοῦ ἄη Σάββα, εἶναι ἀργία, καί δὲ δουλεύουνε.

— Μά τότε κάθε μέρα είναι του άη δεινά και του άη τάδε, πρέπει να τους βκατούμε όλους ;
 — Όχι, γιατί αυτοί δεν έχουν άργία.
 — Είναι λοιπόν άλλοι περισσότερο και άλλοι λιγότερο άγιοι ; ή έχουν κι αυτοί την άριστοκρατία τους, καλούς άγιους και πρόσυχους άγιους ;
 — Δεν ξέρω, παιδί μου, έτσι τὰ έχει ή εκκλησία «Πιστευε και μη έρεύνα».

“Ας είναι· και για να μη χαλάσουμε το χατίρι της καυμένης, της γλυκειάς μας της μαννούλας, που την έχουμε χαϊδεμένη, τ' αφήνουμε στη μέση θ,τι κι αν φτιάχνουμε απ' αυτά τὰ χίλια δυό μικροπράματα και μικροστολίδια, που μεταχειρίζεται το ώραϊον φύλον για να άρση στο άσχημον. Δώ και τέσσερα χρόνια, ή μαννούλα μας πήγαινε άκόμα στην εκκλησία, και ποτέ δεν άφανε να περάσουν τὰ Φώτα, χωρίς να πάη να πάρη άγιασμό. Γύριζε ξαναμένη, ζωηρή, όμορφοντυμένη, και με το καπελάκι της άκόμη στο κεφάλι, έβγαζε το μπουκαλάκι με το άγιασμένο νερό, κ' έφερνε γύρω το σπίτι, ραντίζοντας και ψέλοντας α' Έν Ιορδάνη βαπτιζομένου σου, Κύριε». «Πλύντε τὰ μάτια σας, πείτε λιγάκι, σήμερα πίνεσαι, χύνεσαι. » Της φιλούσαμε το χεράκι. «Και του χρόνου, μαννούλα μου, νάται καλά, να πäs να μας φέρης τον άγιασμό». Η εύκή μας δεν έπιασε Πρόπερσι τή βρήκε μεγάλη άρρώστια την πολυαγαπημένη μας και περάσαμε άτέλειωτες, σκοτεινές και βασανισμένες ώρες ! Μά ο Θεός (ας είναι δοξασμένος) μάς λυπήθηκε και μάς τήν έσωσε ! Όμως πια στην εκκλησία δεν πήγε· δεν πηγαίνει πια πουθενά ή μαννούλα μας, γιατί τὰ παιδάκια της δεν τή βοηθάνε. Μά όταν ήρθανε τὰ Φώτα, «Δώσε μου, είπε, της άδερφής μου της Ξανθής, από πάνω απ' το ντουλαπι που τώχω φυλαμένο το μποτιλάκι με τον άγιασμό» και πήρε το μπαστουνάκι της κ' έκανε πάλι το γύρο του σπιτιού.

Φέτος ζήτησε πάλι της Ξανθής το μποτιλάκι και μάς είπε : «Νά, παιδιά μου, πλύντε τὰ ματάκια σας», μά δε σηκωνότανε από την πολυθρόνα της. Άνησύχησα, γιατί την είχα ιδεί κουρασμένη απ' το πρωί
 — Μά πώς, μαννούλα μου, δε θα άγιάσης σήμερα ;
 — Δεν έχω το κουράγιο, παιδί μου.
 — Όχι, όχι, πρέπει έλα πάρ' το μπαστουνάκι σου, κοκώνα μου, κ' εγώ σε βαστώ.
 Σηκώθηκε, με το μπαστουνάκι στονα χέρι, το

μποτιλάκι στάλλο, έκανε το γύρο του σπιτιού κ' έψαλε : «Έν Ιορδάνη βαπτιζομένου σου, Κύριε». Η φωνίτσα της είτανε πιο άδύνατη, πιο αδυσμένη και λαχανιασμένη. Κ' ενώ εκείνη ράντιζε το χαλί με τον άγιασμό, εγώ στηρίζοντας την από πίσω, τή ράντιζα με τὰ δάκρυά μου. Δάκρυα πίκρας, γιατί την έβλεπα έτσι σκυφτή, δάκρυα ευγνωμοσύνης στο Θεό, που την έβλεπα άκόμα, και δάκρυα παρακάλιου, να μπορέση να κάνει και του χρόνου στα Φώτα το γύρο του σπιτιού, και άς είναι και με το μπαστουνάκι της.

Η ΣΤΑΧΤΟΠΟΥΤΑ

ΤΗΣ ΑΥΓΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΕΙΔΙΝΟΥ

*Άγορευθεί τα θολά νερά του το ποτάμι
 κοιμάται μέσ' τις καλάμιές το φιλονισμένο δελτι
 κι απ' το καλόβι ένας φραγός κρατώντας το καλάμι
 φαρθεί... Τι μεθυστικά που τραγουδούν οι γρύλλοι !..*

*Κ' εμείς από τ' άπικρυνό περνώντας άκρογιάλι
 μιλούμε για τις άνοιξες των χρόνων που θάρθουν·
 μ' ένα καλάμι ένας φραγός θάρχεται τότες πάλι
 και θα φαρθεί... Μ' άμαγες ποιοί τότες θα' περνούν ;!..*
 Σμύρνη.

ΝΙΚΟΣ ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΣ

Η ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ Ο ΚΟΙΝΩΝΙΣΜΟΣ*

§ 3

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΣΜΟΣ

Το κοινωνικό ζήτημα, που από τον Πλάτωνα έως τον Μόρου, τον Καμπανέλλα και τον Ρουσσώ, και από τους Σαινσιμωνιχούς έως τον Μάρξ και τον Μπέρνσταϊν έχει διανύση πολύμορφη εξέλιξη, τείνει σήμερα να γίνη αίστηρή επιστήμη υπό την μορφή του κοινωνισμού. Είδαμε ότι ο κοινωνισμός, ως νεώτατη μορφή του κοινωνικού ζητήματος, κρύβει ζήτημα νέου πολιτισμού, είναι δηλαδή σε τελευταίαν ανάλυση αυτό το πρόβλημα της ύπαρξεως. Το ανθρώπινο πνεύμα δεν ήσυχάζει προτού φθάση σε μιὰ τελευταίαν, άνώτατη συνθετική άρχή της καθημερινής μας ζωής. Όπως για το πλήθος των φυσικών φαινομένων, αναζητεί το πρώτο και τελευταίον αίτιο, επί του οποίου βραζόμενο να συναρμολογή μιάν άρμονικήν εικόνα του είναι και

* Κοίταξε άριθ. 311, 317 και 322.

του γίνεσθαι των φυσικών στοιχείων, όμοια κάνει και δια το πλήθος των κοινωνικών φαινομένων, δια τον κύκλον της άθροπίνης δράσεως, που διαπλάττει τις σχέσεις του ανθρώπου προς άνθρωπον. Ο κοινωνισμός λοιπόν, που βέβαια πρώτ' απ' όλα σκοπεύ την ήνίχωση των οικονομικών αδυνάτων, δεν είναι μόνο σύστημα οικονομικών θεωριών, αλλά καθάπτεται και της ήθικης και της θρησκείας και της φιλοσοφίας της ιστορίας, και, ως εκ της ούσίας του, κάθε κλάδου του επιστητού. Όπως όρθά λέγει ο de Amicis, στο κοινωνικό ζήτημα ίγγιζει όλες τις επιστήμες, όπως ο ώκεανός ίγγιζει όλες τις ήπείρους». (1)

Σήμερα όμως ή ειδυλλιακή περίοδος του κοινωνισμού έχει περάση. Ο κοινωνισμός έχει φθάση σε τέτοιο βαθμόν ώριμότητος, ώστε δεν του άρκει πλέον το πάθος ή συμβολή. Θέλει πια τὰ αίσθηματα έκφραζόμενα εις ιδέες, άπαιτεί εις τή φωνή των πόνων του λαού ν' άπαντάνε με γοργή κ' επίμονη έρευνα δια του νοού. Άπαιτεί εργασία με κριθμούς, γιατί ή εργάτης, ή άποχειροβιώτης, που για τή συντήρηση της ζωής αυτού και της οικογενείας του δεν έχει παρά δυό χέρια κ' ένα κεφαλι, χρειάζεται γρήγορη βοήθεια. Α' απότου ύπάρχουν κυριαρχούσες και κυριαρχούμενες ταξείς, λέγει ο Bernstein, ύπήρξαν και πολιτικοί και φιλόσοφοι και ένθουσαζμένοι ιδεάτες που έπρότειναν κοινωνικές μεταρρυθμίσεις προς άλάφρωση ή και κατάργηση της έκμεταλλεύσεως. “Αν κανείς θελήση να περιλάβη όλες αυτές τις προσπάθειες εις τήν έννοια κοινωνισμού, τότε ο κοινωνισμός είναι παλαιός όσο και ο πολιτισμός. “Αν όμως στηριχθούμε σε μερικά βεβαιότερα γνωρίσματα από τον άπλό πόθο μιας κοινωνικής κατάστασης άρμονίας και γενικής ευημερίας, τότε ο σημερινός κοινωνισμός έχει με τον κοινωνισμό μιας όπο-ασδήποτε άλλης εποχής μόνο τουτό το κοινόν ότι είναι, όπως εκείνος, ή άντανάκλαση της ιδιαίτερης φύσεως των άγώνων των τάξεων της εποχής του. Παντού ή διασκευή της κοινωνίας εις τήν όποιαν εύτύρωσε δίνει εις τον κοινωνισμόν της εποχής το έντύπωμά της» (2).

Στην άρχή αυτής της πραγματείας είπαμε πως άντιλαμβανόμεσθε τή σημερινή κατάσταση των κοι-

(1) «Lotte civile» p. 55.

(2) Ed. Bernstein, «Ferd. Lassalle und seine Bedeutung in der Geschichte der Sozialdemokratie.»

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

Η ΚΟΥΛΙΑ ΤΑΚΡΟΠΟΤΑΜΟΥ*

Και τώρα το χτένι του βρήκε άξαφνα τον κόμπο εκεί που δεν το πρόσμενε κ' εκεί που τίν πουνούσε άληθινά. Η μαρμαίμενη όψη της κόρης του, θαμένη μες τή μαύρη φορεσιά, τον έσφαξε μες τήν καρδιά μόλις την είδε που τ ν προσδέχτηκε δειλή, ταπεινωμένη στο κατόφλι της κούλιας του, ή μαρτυρική ζωή της έπειτα εκεί μέσα, που, όσο κι αν το γύρευε, δεν του ξέφυγε το μάτι του, του ζύπνησαν μες τήν ψυχή μαζί με το συμπόνημα και κάπιο βάρος. Αυτό μαζεύονταν ττο σύγνεφο, που έβλεπε στο μέτωπό του ή Φρόσω κ' έφριχνε τήν άφορητή του όλη άπάνω της. Ο Θώμος Κρανιας τήν ώρα που ή κόρη του γονατισμένη μπρός του το γύρευε με

* Η άρχή στον άριθ. 326.

δάκρυα να τή συμπαθήση, δεν ένιωθε μόνο τον πόνο του πτετέρα σ' έια δυτυχημένο τέκνο, μά και τή περισσότερο, κάτι που ή κόρη του δεν το φαντάζονταν. Αίσθάνονταν βαθιά του πως κι αυτός ο ίδιος έπρεπε να γονατίση μπρός σε κάποιον και να γυρέψη τὰ συμπάθια του. Κάπως άόριστο ήταν αυτό το αίσθημα, άξεδιάλυτο κι όμηχλιασμένο του Θώμου Κρανιας δεν του άρεζαν τὰ ξεμπροϊτιάματα τόσο με τους άλλους, όσο και με τον εαυτό του. “Ηταν το φυσικό του τέτιο. Μόνο ή συχωρεμένη, που το γνώριζε καλά αυτό το φυσικό, μόνο ή κυρή Θώμωνα, αν ζούσε τώρα, θα μυρίζονταν με τάλχθευτο ένστιχό της απ' τήν πρώτη στιγμή που πηγήσε ο άντρας της στο σπίτι του, τί πασχίζει να σωπάση τούτος μέσα του, τί αδυναμίες της γενικής του ζύπνησαν μακριά της. “Όσο κι αν ήταν φυσικές αυτές οι αδυναμίες και για το Θώμο Κρανιας, όσο κι αν δεν έκμμε ποτέ του τή δοκιμή να τις νικήση, ή ψυχή του σήκωνε πάντα μιάν άνταρσία άδύνατη. Μά ή ίδια εύρισκε πάλι μέσα της τή δύναμη να τήν πνίγη. Γι' αυτό δεν άρεζε στο Θώμο Κρανιας τάντίκρυσμα κατάματα με τήν ψυχή του τουτό θρέφει τον πόλεμο· μονάχα ή λητμονιά τον πνίγει. Και τή στιγμή που γύρευε να πλώση τον πέπλο της

στη θύμησή της κόρης του, σά να θέλει να ρίξη λίγες δίπλες του και στη δική του. Πολλά είχε κ' ήθελε να ξεχάση κι αυτός και πρώτα πρώτα εκείνη τή στιγμή τή δυστυχία της κόρης του. Πριν του το ξεστορίση έκείνη, το αίσθάνθηκε μονάχος του πως είχε χρέος να τή λύτρωνε το ελάχιστο απ' τή βασανισμένη της ζωή στην κούλια. “Όσοι φορτίς έπεφτε άπάνω της το μάτι του, ή έγινε αυτή του πρόβκαλε στο νοού Κ' ή καρδιά του μέσα έκλαιε. “Αλλά — άναθεμα τήν ώρα που άποσχάισε να χωριστή απ' τή συχωρεμένη, άνκατέναζε πάλι βχθιά του και ξεθύμαινε. “Ότι αίσθάνονταν για μια στιγμή ο Θώμος Κρανιας το αίσθάνονταν ειλικρινά για να το λητμονήση έπειτ' από λίγο με τήν ίδια ειλικρίνεια.
 Κ' έτσι τον είδαμε ύστερα από τή συγκίνηση που του έδοταν οι θρήνοι της κόρης του, να βή τή μεσημέρι γελακτός ζωνά στην κούλια του. Παράμοια, άνάμεσα έγνιας και χαράς, πέρχταν κ' οι άλλες μέρες που έμεινε κοντά στη φαμελιά του. “Ας έχη δόξα ο Θεός, οι φίλοι του περισσευαν στην πόλη κ' έτσι μπορούσε να περνάει τις περισσότερες ώρες έξω από τήν κούλια. Έκείνο που ήθελε πρώτα και κύρια να ποφύγη ήταν το να ξαναμείνη μόνος.